

Projev prezidenta —ské spolkové republiky ze dne 18. května 2008

Emílie Zelenková (2007)
Gymnázium Jana Keplera

Všechny osoby, místa a události zmiňované v textu jsou smyšlené. Jakákoli podoba se skutečností je čistě náhodná.

Vážené dámy, vážení pánové. Ze všeho nejdříve mi dovoluji, abych vyjádřil, jak si cením důvěry, kterou jste mi věnovali, když jste mne zvolili svým prezidentem. Děkuji vám za to z celého srdce; bylo mi ctí stát v čele takového národa, jako jste vy. Tak proč, ptáte se, odcházím? Snad to nevidíte, ale doba zbývající mi na tomto světě se krátí, cítím to. Čas, čas; žene se nemilosrdně kupředu a nešetří nikoho. Ani já nejsem výjimkou. Nechci nikomu, vám ani sobě samému, nalhávat, že mi zdraví slouží stále stejně dobře, že jsem stejně silný, jako když jste mě před pěti lety zvolili. Nebudu znovu kandidovat a snažit se setrvat ve své funkci – nemohu, příčí se to mým zásadám. Co bych to byl za člověka, kdybych ze samé ješitnosti bránil své zemi v rozkvětu tím, že bych sobecky zabíral místo jiným, mladším a nepochybně i schopnějším, než jsem kdy byl já sám? Věřím, že ať za mého nástupce zvolíte kohokoli, bude to osoba hodná vaší důvěry.

Vaše důvěra! Řekněte, zasloužil jsem si ji? Doufám, že ano; že jsem za uplynulých pět let ani jednou nezklamal natolik, aby nebylo v mé moci nápravou opět očistit své jméno. Vzpomínám si, že kdysi, může tomu být tak čtyři, snad čtyři a půl let, mi jeden blízký přítel vytkl, že nejednám vždy naprosto otevřeně, že jisté věci zamlčuji, ať už zcela, nebo jen zčásti. Tehdy jsem se domníval, že jednám v zájmu státu, a má neupřímnost je tedy ospravedlnitelná. Mýlil jsem se, hluboce jsem se mýlil! Nestydím se to přiznat, vždyť chybuje přeci každý. Ba naopak, jsem rád, že mohu prohlásit: „Mýlil jsem se!“, neboť mohu-li to říci takhle, znamená to, že ve svém omylu již nesetrvávám. Skutečně děkuji Bohu, že mne tento přítel a jisté okolnosti, které nepochybně není nutné připomínat, vyvedli z omylu. Od té doby před vámi nemám žádných tajností. Máte nárok na to vědět o všem, co se vás týká. Kéž všichni mí nástupci jednají alespoň v tomto ohledu stejně jako já; kéž i oni považují pravdomluvnost nejen ve státních záležitostech za své maximum! Přetvářka – nikoli neúmyslná, pramenící z pochybených principů, nýbrž ta záměrná – je neomluvitelná.

Ale nejen otevřenost a upřímnost jsou vlastnosti, které považuji u prezidenta za klíčové. Musí být prvořadým cílem kteréhokoli státníka, a hlavy státu především, chovat se takovým způsobem, aby mohl kdykoli s čistým svědomím říci: „Jednám tak, abych si zasloužil důvěru a úctu svého lidu.“ Běda tomu státu, který se za svého prezidenta musí stydět, jelikož ten se chová nedůstojně! Prezident by měl být vzorem svým občanům a reprezentovat je v očích světa, a zklame-li, jaká naděje pak jeho státu zbývá? Jsou ztraceni, navždy ztraceni. Nikdo na ně nepohlédne jinak než s opovržením. Co jiného než opovržení – a možná lítost – si zaslouží lidé, kteří si zvolili za svého prezidenta člověka zcela nehodného tohoto úřadu? Naštěstí se nemusím obávat, že by takovýto osud potkal i můj národ. Jako celek jste příliš rozumní na to, aby taková obava byla opodstatněná. Ne, o váš stát se skutečně nemusím obávat. Řekl jsem váš stát? Náš by bylo přesnější, neboť ač odcházím ze své funkce, nikdy nepřestanu svou zemi milovat.

To mne přivádí k další vlastnosti, která je v mých očích pro hlavu státu nezbytná. Prezidentem v mých očích musí být člověk, který je zapáleným vlastencem, ale nenechá se láskou k jednomu národu zaslepit a dohnat k nenávisti jiných. Je rozdíl mezi vlastenectvím a nacionalismem, ač se tyto pojmy někdy zaměňují. Ne každý vlastenec musí být nacionalistou, a jakkoli to může znít nesmyslně, ne každý nacionalista je skutečným vlastencem. Zamyslíte-

li se nad tím hlouběji, jistě vám dojde, co tím míním. Jen se podívejte na smutný příklad našich sousedů. Jejich prezident stále hlásá své vlastenectví, ale čím je ve skutečnosti? Pouhým nacionalistou. Domníváte se, že opravdový vlastenec by tak jako on mohl opovrhovat téměř čtvrtinou svých občanů jen z toho důvodu, že jsou původem příslušníci jiného národa, nežli je jejich prezident? Každý rozumný člověk musí právem dojít k závěru, že takové chování je nesmyslné a nespravedlivé, že se děje křivda. Prezidentovi našich sousedů nezáleží na blahu jeho státu jakožto celku, a není tudíž hoden své funkce.

Doufám a věřím, že já jsem vám nikdy nezavdal příčiny k podobným výtkám. Vážím si vás jakožto celku. Společnost tvoří jedinci a ta naše je tak výjimečná právě vaší zásluhou. Děláte svými zásadami a svým jednáním čest našemu státu. Jsem na vás hrdý.

Bohužel už nemohu být tak hrdý na naše předky. Místo toho, aby se snažili s ostatními státy spolupracovat, případně, není-li to možné, je alespoň tolerovat, dobrovolně vyhledávali spory. Proč, to nedokážu pochopit. Jak bezdůvodné byly všechny ty konflikty, zapříčiněné jen pomýlenou ctižádostí toho či onoho státu! Kolik našich občanů zemřelo při ozbrojených konfliktech jen v průběhu minulého století, v době, kterou si ještě někteří z nás pamatují, a kterou je tedy možné označit za teprve nedávno minulou! Nedivím se všem těm – a že jich nebylo málo –, kteří v dobách oné hrozné války dočista ztratili víru v lidskost. Ač se mi o tom špatně mluví, musím vám připomenout, že i náš stát se tehdy do války zapojil a nestál na straně, která byla v právu či kterou bychom z dnešního hlediska označili za dobrou. Nedávno jsme si připomněli pětadesáté výročí života v míru a mně nezbyvá než doufat, že lidstvo se poučilo a bude mír hýčkat a udržovat, zkrátka že se podobné katastrofy nebudou už nikdy opakovat.

Všimněte si, že používám sloveso doufat, nikoli myslet si či snad dokonce věřit. Nejspíš to zapříčinil můj věk, nicméně pravdou zůstává, že už nedokážu nahlížet na svět s optimistickou bezstarostností, která je vlastní mládí. Nerad bych ale přenesl část své trdomyslnosti na vás.

Ach, ten věk! Nesouhlasím s tvrzením, že je to pouhé číslo. Dovolte mi vyjádřit svůj souhlas s tím, že pro prezidentský úřad je stanovena dolní věková hranice. Nemyslím to nijak zle, ale jsem zkrátka toho názoru, že se jedná o náročnou funkci, pro niž je třeba jisté světaznalosti a zkušeností. Na druhou stranu si ale myslím, že kdyby se hranice posunula řekněme o pět let dolů, rozhodně by to nebylo na škodu. V pětatřiceti letech už lidé přece musí mít dostatek životních zkušeností. Troufám si tvrdit, že pokud by se politická scéna takto otevřela příslušníkům mladší generace, snad by se vynořilo spoustu důležitých otázek, které nám starším osobám zkrátka na mysl nepřijdou, a když už ano, tak je odbydeme jako nepodstatné.

Snad to nepochopíte nesprávně, když vám sdělím, že bych však zároveň byl pro, aby se nastavila i horní věková hranice. Nechci tím říct, že někteří lidé nemohou mít v sedmdesáti, ba v osmdesáti stejně jasný a nezkalený úsudek jako kdokoliv z vás, ale přiznejme si, že takové osoby mají většinou dostatek rozumu na to, aby se při svém věku už nepokoušely dostat do politiky.

„Ten dědek káže vodu a pije víno,“ říkáte si teď nejspíš, „Vždyť už má svá léta, a přece je v politice – dělá přesně to, co právě vehementně odsoudil. Je sám proti sobě.“ Nu, snad máte v něčem pravdu, ale vzpomeňte si, prosím, co jsem vám řekl hned ze začátku: že právě můj věk je důvodem, proč už neplánuji opět kandidovat.

Přiznám vám však, že podle mě neschopní vlády nemusí být jen staří. Kdybych chtěl, vyjmenuji vám teď přinejmenším patnáct státníků či prezidentů, které považuji za nezpůsobilé k vládě co se rozumových schopností týče; nevím ale, kdo všechno tenhle proslav poslušá a nechci se nikoho dotknout. I přesto vám však můžu sdělit, proč je považuji za nezpůsobilé: schází jim ráznost a rozhodnost. Když se člověk, který od přírody nevyniká nijak výjimečnou bystrostí a až příliš snadno se

nechává ovlivňovat ostatními, nějakým omylem či nešťastnou náhodou dostane do funkce prezidenta a má učinit důležité rozhodnutí, tak dlouho váhá, zda se zachová tak nebo raději onak, že to nakonec skončí tím, že mu poradí – a de facto za něj rozhodne – někdo jiný. Jistě chápete, jakou kvalitu pak mají taková rozhodnutí, učiněná nepovolanými osobami, jejichž jedinou „předností“ je schopnost manipulovat ostatními. Pojem svědomí je jim cizí.

Ovšem ještě větší pohroma by nastala, kdyby se člověk postrádající svědomí sám stal hlavou státu. Jak hrozně by svému národu ublížil v očích světa! Každý by se bál jednat s lidmi, kteří si zvolili za svého představitele někoho, kdo nemá ani špetku cti, někoho, kdo se chová krajně bezzásadově, a přesto nikdy nezakusil výčitky svědomí. Ne, raději nechci ani domýšlet, jaké všechny následky by to mělo...

Ale tak mě napadá – nač vám tohle všechno vyprávím? Máte-li hodnoty nastavené stejně jako

já, pak to stejně dávno víte; a je-li vaše smýšlení odlišné od mého, jen stěží mohu očekávat, že by vás tenhle proslov – jeden z mých posledních – přesvědčil. Beztak jsem vás už připravil o příliš velkou část vašeho nepochybně drahého času, a tak se už pomalu odporučím. A kdybyste někdo měl ten hloupý nápad, musím vás upozornit, že si na potlesk nepotrpím.

Ale marná sláva, oni mi stejně tleskají. Nu což, mně nezbyvá než dodat: děkuji vám, přátelé, za vaši pozornost i za potlesk, a někdy na shledanou.